

REKTORSKIE UZNANIE CZYNU STUDENTA JAKO PRZEWINIENIA DYSCYPLINARNEGO MNIEJSZEJ WAGI

AGNIESZKA KANIA-CHRAMĘGA *

DOI: 10.26399/iusnovum.v16.1.2022.6/a.kania-chramega

WPROWADZENIE

Celem opracowania jest analiza wybranych problemów interpretacyjnych, które generuje aktualne ujęcie kary upomnienia, wymierzonej studentowi przez rektora za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi. Dla zachowania precyzyjności, wypada na wstępie zaznaczyć, że zgodnie z regulacją ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹ wspomnianą karę rektor może wymierzyć z własnej inicjatywy, przed skierowaniem sprawy do postępowania wyjaśniającego (art. 312 ust. 1 cyt. ustawy), uznając jednocześnie, iż czyn studenta stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi², a ponadto wówczas, gdy – po zakończonym postępowaniu wyjaśniającym – z wnioskiem o wymierzenie tej kary zwróci się do rektora rzecznik dyscyplinarny³ (art. 313 ust. 2 cyt. ustawy w zw. z § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia⁴). Koncentrując się

* dr, Instytut Nauk Prawnych Uniwersytetu Zielonogórskiego, e-mail: a.kania@wpa.uz.zgora.pl, ORCID: 0000-0001-6246-3172

¹ Tj. z dnia 1 marca 2021 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 478 ze zm.

² Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w przypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów ustawodawca nie obliuguje rektora do ustalenia, iż udowodnienie winy studentowi nie wymagało przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego (zob. art. 282 pkt 2 cyt. ustawy).

³ Należy tutaj wyraźnie zaznaczyć, że złożenie przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku do rektora o wymierzenie studentowi kary upomnienia nie jest obwarowane *verba legis* uprzednim stwierdzeniem, iż przewinienie dyscyplinarne stanowiło rodzaj przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi. Zob. jednak art. 287 ust. 6 pkt 2 cyt. ustawy. W tym przepisie przewidziano, iż w wypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich złożenie wniosku przez rzecznika dyscyplinarnego o ukaranie karą, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy (tj. karą upomnienia), aktualizuje się w odniesieniu do przewinień dyscyplinarnych mniejszej wagi.

⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 1882. Ponadto warto również w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z art. 308 pkt 1 cyt. ustawy karę upomnienia może wymierzyć studentowi (już wprawdzie na

w niniejszym opracowaniu na pierwszym z wyróżnionych wariantów wymierzenia studentowi kary upomnienia przez rektora, w podjętych analizach odniesiono się do niektórych wątpliwych interpretacyjnie aspektów tej instytucji. W pierwszej kolejności zaakcentowano kontrowersje dotyczące zarówno charakteru prawnego kary upomnienia (wymierzonej studentowi przez rektora), jak i podejmowanej w tym zakresie „decyzji” procesowej przez rektora. Dalsze rozważania poświęcono już natomiast (co wydaje się koherentne z tytułem opracowania) objaśnieniu pojęcia przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, które w myśl art. 312 ust. 1 cyt. ustawy bezpośrednio aktualizuje kompetencje rektora w przedmiocie wymierzenia studentowi kary upomnienia.

CHARAKTER PRAWNY KARY UPOMNIENIA WYMIERZANEJ STUDENTOWI PRZEZ REKTORA ZA PRZEWINIENIE DYSCYPLINARNE MNIEJSZEJ WAGI ORAZ „DECYZJI” PROCESOWEJ REKTORA W PRZEDMIOCIE JEJ WYMIERZENIA

Odnosząc się do pierwszego z zasygnalizowanych zagadnień, należy zaznaczyć, że analizowana w tym opracowaniu kara upomnienia jest najmniej dolegliwą spośród wszystkich form czy postaci reakcji, przewidzianych w przepisach cyt. ustawy. Wspomniana kara może zostać wymierzona w razie popełnienia – ogólnie ujmując – drobnych czynów (*verba legis* przewinień dyscyplinarnych mniejszej wagi) i *de facto* wtedy (jak wypadaloby dopowiedzieć), gdy sama potencjalność wszczęcia postępowania wyjaśniającego (lub dyscyplinarnego) stanowiłaby wystarczającą reakcję na zachowanie, polegające na naruszeniu przepisów obowiązujących w uczelni lub uchybieniu godności studenta⁵. Warto przy tym nadmienić, że choć omawiana tutaj kara posiada bezspornie charakter dyscyplinujący, to jednak niniejsze stwierdzenie nie eliminuje dalszych kontrowersji, związanych zwłaszcza z koniecznością ustalenia czy wskazaną karę, z racji choćby już tego, iż jest wymierzana poza postępowaniem dyscyplinarnym, można uznać za karę dyscyplinarną⁶? Dostrzeżona tutaj prawidłowość, implikująca nieuniknione rozbieżności interpretacyjne, rodzi w konsekwencji pytanie, czy specyficzny tryb wymierzania tej kary nie

etapie postępowania dyscyplinarnego) komisja dyscyplinarna.

⁵ Zob. w tym zakresie: wyrok SN z dnia 16 grudnia 2009 r., SNO 90/09, LEX nr 1289030; wyrok SN z dnia 26 lutego 2016 r., SNO 80/15, LEX nr 1997970; wyrok SN z dnia 31 stycznia 2013 r., SNO 55/12, LEX nr 1418813; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2003 r., SNO 49/03, LEX nr 568984.

⁶ Odpowiedzi twierdzącej na to pytanie udzielił R. Giętkowski, *Rektorskie upomnienie*, „Forum Prawnicze” 2021, nr 6, s. 19–20, uznając (w kontekście odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich), że kara ta nie tylko jest wymierzana wyłącznie za przewinienie dyscyplinarne, w postępowaniu w sprawie dyscyplinarnej, lecz także dlatego, iż została ona przewidziana w przepisach cyt. ustawy, które odnoszą się właśnie do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

wymagałby *de lege ferenda* wyraźnego przesądzenia jej istoty przez ustawodawcę⁷. Wychodząc „naprzeciw” postulowanemu w tej materii rozstrzygnięciu, wydaje się, że ustawodawca, dookreślając wprost charakter prawny kary upomnienia, wymierzonej studentowi przez rektora za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, powinien mieć na względzie nie tylko jej systematykę (tj. umiejscowienie wśród przepisów odnoszących się do reżimu odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów), lecz także prawidłowość, iż kara ta jest wszak wymierzana wyłącznie za przewinienie dyscyplinarne, w ramach postępowania w sprawie dyscyplinarnej⁸. Stąd też wypadałoby stwierdzić, iż przy braku jakichkolwiek zmian normatywnych w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów trudno byłoby (już nawet *de lege lata*) odmówić analizowanej karze upomnienia charakteru kary dyscyplinarnej w rozumieniu art. 308 cyt. ustawy⁹.

Niemniej kontrowersji generuje także dookreślenie „formy” prawnej, w jakiej następuje (czy też powinno nastąpić) wymierzenie studentowi kary upomnienia przez rektora za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi. W szczególności wypadałoby rozstrzygnąć, czy jego „decyzja” procesowa w tym zakresie jest przykładem decyzji administracyjnej, czy też „decyzji” karnoprosesowej¹⁰. Odpowiedź na to pytanie (w świetle powyższych ustaleń, jak również postanowień cyt. ustawy) nie wydaje się ani oczywista, ani jednoznaczna. Z jednej bowiem strony zauważa się przecież, iż rektor jest organem administracji publicznej¹¹ (przynajmniej w sensie funkcjonalnym)¹² i tym samym jego działania są oparte na domniemaniu formy decyzji administracyjnej¹³. Z drugiej – wyrażono w orzecznictwie przekonanie (odnoszące się wprost do sytuacji, gdy rektor z własnej inicjatywy podejmuje decyzję w przedmiocie ukarania studenta karą upomnienia)¹⁴, że choć

⁷ Zob. także A. Gutkowska, *Upomnienie rektorskie – kara dyscyplinarna czy porządkowa? Problemy na tle dwuinstancyjności postępowania*, „*Studia Iuridica*” 2020, t. 84, s. 171; zob. również A. Bocheńska, *Uprawnienia rektora w związku z postępowaniem dyscyplinarnym wobec nauczyciela akademickiego*, „*Białostockie Studia Prawnicze*” 2020, nr 1, s. 38.

⁸ Zob. R. Giętkowski, *Rektorskie...*, op. cit., s. 19–20.

⁹ Taki sam postulat należałoby odnieść także do sytuacji, gdy kara upomnienia jest wymierzana studentowi przez rektora na wniosek rzecznika dyscyplinarnego (art. 313 ust. 2 cyt. ustawy w zw. z § 11 ust. 1 pkt 3 cyt. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

¹⁰ Na temat istoty karnoprawnych decyzji procesowych zob. m.in. wyrok SA w Gdańsku z dnia 23 kwietnia 2014 r., II AKA 82/14, Legalis nr 992856.

¹¹ Wyrok NSA z dnia 10 września 2013 r., I OSK 1377/13, Legalis nr 1924820.

¹² Zob. postanowienie WSA w Lublinie z dnia 23 listopada 2011 r., III SA/Lu 579/11, LEX nr 1159733. Jak zauważał P. Daniel: „W doktrynie wyodrębniła się osobną kategorię organów administracji publicznej w ujęciu funkcjonalnym, jaką jest kategoria organów administrujących. Przez pojęcie to należy rozumieć te wszystkie podmioty, które mają kompetencję administracyjną przyznaną im wyraźnie przez ustawę, a więc które są uprawnione i jednocześnie zobowiązane do korzystania z określonej formy (form) działania, należącej do działań administracyjnych, niezależnie od tego, czy stanowią część aparatu państwowego, czy też innego podmiotu” – zob. P. Daniel, *Pojęcie, cechy organu oraz reprezentacja organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi*, w: P. Daniel, F. Geburczyk, J. Szuma, *Organ administracji publicznej w postępowaniu sądowniczym*, Warszawa 2018, s. 4.

¹³ Uchwała NSA z dnia 24 maja 2012 r., II GPS 1/12, Legalis nr 486537.

¹⁴ Postanowienie WSA w Opolu z dnia 17 czerwca 2019 r., II SAB/Op 13/19, LEX nr 2682387.

działanie rektora kształtuje przebieg postępowania wobec osoby objętej zawiadomieniem o popełnieniu czynu mającego znamiona przewinienia dyscyplinarnego, to jednak: „(...) sam wybór sposobu dalszego działania wobec zawiadomienia o popełnieniu czynu nie kształtuje w sposób jednostronny praw lub obowiązków konkretnych zindywidualizowanych osób, co jest podstawową cechą prawną decyzji administracyjnej. Innymi słowy, rektor nie kształtuje w sposób jednostronny praw i obowiązków adresata, niezależnie od jego woli, w ramach stosunku administracyjnoprawnego”¹⁵. Uzupełniając to stwierdzenie, zauważa się także, że na gruncie rozważanych przepisów nie przewidziano *expressis verbis* odesłania do: „(...) trybu administracyjnego, właściwego przy wydawaniu decyzji bądź innych aktów administracyjnych”¹⁶.

W kontekście drugiego z zaprezentowanych stanowisk należałoby w rezultacie zastanowić się czy w tej sytuacji odpowiednie zastosowanie powinny znaleźć (z mocy art. 320 cyt. ustawy) przepisy Kodeksu postępowania karnego. Pozytywną odpowiedź na to pytanie trudno *prima facie* uznać za oczywistą, skoro powołany art. 320 cyt. ustawy przewiduje, iż odpowiednie stosowanie Kodeksu postępowania karnego¹⁷ jest możliwe jedynie w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym a zatem – *expressis verbis* – już nie w ramach „uproszczonego” postępowania przedrektorem. Odmówienie „decyzji” procesowej rektora (w przedmiocie wymierzenia studentowi kary upomnienia) charakteru decyzji administracyjnej, a także zanegowanie możliwości stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego – w drodze *de facto* daleko idącej analogii – w ramach omawianego postępowania miałyby jednakże poważne konsekwencje. Przede wszystkim rodziłoby podejrzenia, że „decyzja” procesowa w przedmiocie wymierzenia kary upomnienia stanowi prawnie nieprzewidywany, *sui generis* akt o normatywnie nieskonkretyzowanej formie. Stąd też *de lege lata* należy opowiedzieć się za dopuszczalnością stosowania właściwych tym zakresie przepisów karnoprosesowych w (art. 93 § 3 w zw. z art. 94 k.p.k.), zaś *de lege ferenda* postulować skorygowanie obowiązujących rozwiązań w cyt. ustawie, co finalnie pozwoliłoby wyeliminować jeszcze inne wątpliwości, jakie mogą pojawić się choćby na etapie „wstępnej” kontroli/kwalifikacji przez rektora czynu studenta¹⁸.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem. W orzecznictwie wyrażono pogląd, iż: „Wątpliwości co do formy załatwienia przez organ administracji sprawy strony, w sytuacji gdy przepisy ustawy stanowiącej materialnoprawną podstawę jej rozstrzygnięcia odsyłają w kwestiach nieuregulowanych do stosowania Kodeksu postępowania administracyjnego, należy rozstrzygać na korzyść decyzyjnej formy załatwienia sprawy. Za takim wyborem przemawia zasada domniemania załatwienia spraw przez organ administracji publicznej w formie decyzji administracyjnej oraz prokonstytucyjna wykładnia przepisów prawa” – zob. wyrok WSA w Białymstoku z dnia 9 marca 2017 r., II SA/Bk 63/17, Legalis nr 1576700.

¹⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, tj. z dnia 1 marca 2021 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 534 ze zm.

¹⁸ Zob. A. Gutkowska, *Upomnienie rektorskie...*, op. cit., s. 169. *De lege lata* powstaje pytanie choćby o możliwość uwzględnienia postanowień art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

POJĘCIE WYPADKU MNIEJSZEJ WAGI W UJĘCIU KARNISTYCZNYM ORAZ JEGO ZNACZENIE NA GRUNCIE PRZEPISÓW USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

Z postanowień ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie wynika *expressis verbis* możliwość choćby odpowiedniego zastosowania przepisów Kodeksu karnego przy egzekwowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów. Wydaje się jednak, że – na zasadzie analogii¹⁹, przy uwzględnieniu faktu przynależności prawa dyscyplinarnego do gałęzi prawa represyjnego – należy dopuścić taką możliwość²⁰ (a w konsekwencji również możliwość posiłkowania się dorobkiem doktryny i judykatury w zakresie wykładni przepisów Kodeksu karnego²¹) zarówno w odniesieniu do postępowania wyjaśniającego, dyscyplinarnego, jak i „uproszczonego” postępowania przed rektorem.

Wychodząc z powyższego punktu widzenia, trzeba by w konsekwencji stwierdzić, że przy objaśnianiu istoty przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi nie sposób pominąć znaczenia *de facto* zbliżonego pojęcia, w postaci wypadku mniejszej wagi, jakie wypracowano w orzecznictwie oraz literaturze karnistycznej. Przyjmując niniejszą optykę, wypada wspomnieć, iż zgodnie z dominującym poglądem²², wypadek mniejszej wagi nie stanowi okoliczności wpływającej na sądowy wymiar kary, lecz znamię tworzące uprzywilejowany typ czynu zabronionego²³. Sama istota wypadku mniejszej wagi²⁴ nie została przy tym „słownikowo” objaśniona

¹⁹ K. Dudka, *Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz zakres stosowania przepisów k.p.k. w postępowaniu dyscyplinarnym wobec nauczycieli akademickich*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2007, nr 9, s. 16; R. Giętkowski, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013, s. 116. Zob. także P. Czarnecki, *Stosowanie kodeksu karnego w postępowaniach dyscyplinarnych*, „Państwo i Prawo” 2017, nr 10, s. 105 i n. oraz lit. tam podana.

²⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, tj. z dnia 2 grudnia 2021 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 2345 ze zm.; zob. P. Czarnecki, *Przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi w prawie polskim*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2017, nr 1, s. 29; idem, *Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Warszawa 2013, s. 179 i n.; zob. także K. Dudka, *Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariuszy*, „Rejent” 2010, nr 3, s. 198.

²¹ K. Banasik, *Kara upomnienia za przewinienia dyscyplinarne nauczycieli akademickich*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020, nr 7–8, s. 125.

²² Zob. J. Brzezińska, *Struktura zmodyfikowanych typów przestępstw. Analiza teoretyczna*, Warszawa 2020, s. 107 i n. oraz lit. tam podana; zob. także wyrok SA w Łodzi z dnia 14 września 2017 r., II AKA 174/17, Legalis nr 2239526; wyrok SN z dnia 3 listopada 2016 r., SDI 64/16, LEX nr 2159136; zob. jednak P. Lewczyk, *Wypadek mniejszej wagi w polskim kodeksie karnym (uwagi de lege lata i postulaty de lege ferenda)*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 7–8, s. 32 i n.

²³ Należy jednak podkreślić, iż rozbieżności w tej materii pociągają za sobą określone konsekwencje, zarówno w sferze materialnoprawnej, jak i procesowej – zob. szerzej P. Lewczyk, *Glosa do wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r., II KK 79/08*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2010, nr 3, s. 233.

²⁴ Warto w tym miejscu nadmienić, iż niekiedy na określenie „wypadku mniejszej wagi” używa się niepoprawnego (nieznajdującego wsparcia w obowiązującym Kodeksie karnym) określenia „przypadek mniejszej wagi” – zob. wyrok SN z dnia 26 listopada 2008 r., II KK 79/08, OSP 2010, nr 3, poz. 34. *De lege lata* niniejszym określeniem – „przypadek mniejszej wagi” – ustawodawca posługuje się na gruncie tzw. pozakodeksowego prawa karnego – zob.

w przepisach obowiązującego Kodeksu karnego²⁵. Pozostawienie zdefiniowania niniejszego pojęcia teorii oraz praktyce stosowania prawa nie może jednak całkiem abstrahować od konkretnych rozwiązań kodeksowych, współkształtujących, już na płaszczyźnie normatywnej, znaczenia wskazanego pojęcia, tj. od regulacji wynikających odpowiednio z art. 1 § 2 k.k. oraz art. 115 § 2 k.k.

Na tle pierwszego z powołanych rozwiązań, wskazującego *de facto* poziom karygodności czynu, od którego spełnienia jest uzależniona jego przestępność, należałoby przede wszystkim postawić pytanie czy dopuszczalne byłoby jednocześnie uznanie danego czynu za czyn stanowiący wypadek mniejszej wagi oraz za czyn o znikomym ładunku społecznej szkodliwości. Już *prima facie* wydaje się, że odpowiedź na postawione pytanie powinna być negatywna. O ile bowiem wypadek mniejszej wagi jest postacią podstawowego typu czynu zabronionego, charakteryzującego się jedynie przewagą elementów łagodzących o charakterze przedmiotowo-podmiotowym, o tyle czyn o znikomym stopniu społecznej szkodliwości nie stanowi – wszak *verba legis* – przestępstwa²⁶. Oznacza to zatem, iż o przyjęciu kwalifikacji czynu jako wypadku mniejszej wagi decyduje ocena jego społecznej szkodliwości, wprawdzie zmniejszonej (w stosunku do typu podstawowego), ale jednak nie do granicy znikomości²⁷. Wobec tej uwagi nasuwa się także konstatacja, że – w porządku horyzontalnym, uwzględniającym swoiście „graniczne” czyny zabronione w stosunku do wypadku mniejszej wagi – natęże-

m.in. art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, tj. z dnia 8 grudnia 2020 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 133 ze zm. W ramach zaś historycznoprawnego uzupełnienia wypadka wspomnieć, że instytucja „wypadku mniejszej wagi” była przewidziana w Kodeksie karnym z 1932 r. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Kodeks karny z dnia 11 lipca 1932 r., Dz.U. Nr 60, poz. 571 ze zm., i stanowiła wówczas podstawę do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary (zob. m.in. art. 257 § 2, 263 § 2, 264 § 2 czy też 257 § 2 Kodeksu karnego z 1932 r.). Dopiero w Ustawie Kodeks karny z dnia 19 kwietnia 1969 r., Dz.U. Nr 13, poz. 94 ze zm., nastąpiła zmiana tego pojęcia na „wypadek mniejszej wagi”. Sam charakter tej instytucji nie był jednomyślnie ujmowany w ówczesnej doktrynie oraz w orzecnictwie. W konkurujących w tym zakresie poglądach przekonywano z jednej strony, iż „wypadek mniejszej wagi” należy traktować jako okoliczność wpływająca na sądowy wymiar kary (zob. K. Buchała, *Glosa do wyroku SN z dnia 9 października 1996 r.*, V KKN 79/96, „Państwo i Prawo” 1997, nr 9, s. 111 i n.), a z drugiej – jako znamie tworzące uprzywilejowany typ czynu zabronionego (I. Andrejew, *Polskie prawo karne w zarysie*, Warszawa 1983, s. 413; T. Bojarski, *Odmiany podstawowych typów przestępstw w prawie polskim*, Warszawa 1982, s. 142 (warto jednak nadmienić, że T. Bojarski zwracał uwagę na osobliwość rozważanej konstrukcji „wypadku mniejszej wagi”, akcentując, iż pozostaje ona instytucją z pogranicza typu czynu zabronionego i wymiaru kary); wyrok SN z dnia 14 sierpnia 1975 r., Rw 398/75, OSNKW 1975, nr 12, poz. 169; wyrok SN z dnia 29 sierpnia 1978 r., VI KRN 207/78, OSNKW 1978, nr 12, poz. 142; wyrok SN z dnia 9 października 1996 r., V KKN 79/96, OSNKW 1997, nr 3–4, poz. 27).

²⁵ W orzecznictwie podjęto próby skonstruowania definicji wypadku mniejszej wagi – zob. m.in. wyrok SA w Łodzi z dnia 14 września 2017 r., II AKa 174/17, Legalis nr 2239526. Na marginesie warto w tym miejscu także nadmienić, iż w Kodeksie karnym skarbowym ustawodawca w art. 53 § 8 zdefiniował istotę wypadku mniejszej wagi (w odniesieniu do wykroczeń skarbowych).

²⁶ Zob. wyrok SN z dnia 17 stycznia 2017 r., WA 17/16, LEX nr 2200605.

²⁷ Zob. m.in. wyrok SN z dnia 26 września 2016 r., SNO 32/16, LEX nr 2135820. Zob. jednak odmiennie K. Banasik, *Typ uprzywilejowany czynu zabronionego*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 9, s. 55.

nie społecznej szkodliwości w odniesieniu do rozważanego „wypadku mniejszej wagi” jest w istocie wyższe niż przy wykroczeniach²⁸ i jednocześnie niższe od zawartego w typach podstawowych²⁹.

Konieczność odwołania się do drugiego z powołanych przepisów kodeksowych (art. 115 § 2 k.k.) znajduje z kolei wsparcie w ogólnie aprobowanym poglądzie, iż okolicznościami wpływającymi na charakterystykę wypadku mniejszej wagi są wyłącznie elementy strony przedmiotowo-podmiotowej czynu zabronionego³⁰. Wspomniane elementy w sposób enumeratywny określa powołany art. 115 § 2 k.k.³¹, co oznaczałoby w konsekwencji, iż o uznaniu konkretnego czynu za wypadek mniejszej wagi decyduje ocena jego społecznej szkodliwości³², zdeterminowana kwantyfikatorami nakazującymi odwołać się do: rodzaju i charakteru naruszonego dobra, rozmiarów wyrządzonej lub grożącej szkody, sposobu i okoliczności popełnienia czynu, wagi naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postaci zamiaru, motywacji sprawcy, rodzaju naruszonych reguł ostrożności i stopnia ich naruszenia³³. Normatywna zawartość regulacji z art. 115 § 2 k.k. nie pozostawia przy tym wątpliwości, że dominujące znaczenie mają okoliczności z zakresu strony przedmiotowej (*stricte* podmiotowy charakter mają bowiem tylko dwie okoliczności, tj. postać zamiaru oraz motywacja sprawcy)³⁴. Jednocześnie poza dyskusją pozostaje, że niniejsza ocena (dokonywana już *in concreto*) nie może abstrahować od uwzględnienia tych elementów, które „zaktywizują się” na gruncie danego przypadku³⁵. Przyjęcie koncepcji podmiotowo-przedmiotowej zarówno przy określeniu stopnia społecznej szkodliwości czynu, jak i przy kwalifikowaniu wypadku mniejszej wagi wymaga ponadto podkreślenia, iż w ten sposób odrzucone zostały inne, konkurujące ze sobą stanowiska, w tym stanowisko całościowe, zrównujące zakres elementów decydujących o wypadku mniejszej wagi z zakresem wszystkich okoliczności wpływających na wymiar kary oraz ściśle przedmiotowe, ograniczające się wyłącznie do przesłanek związanych ze stroną przedmiotową czynu³⁶.

²⁸ Wyrok SO w Poznaniu z dnia 23 sierpnia 2016 r., XVII Ka 662/16, LEX nr 2125425.

²⁹ Zob. J. Brzezińska, *Kilka uwag o „wypadku mniejszej wagi”*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2014, t. XXXI, s. 43–44.

³⁰ Wyrok SN z dnia 21 czerwca 2017 r., II KK 98/17, OSNKW 2017, nr 11, poz. 64. Zob. także wyrok SN z dnia 27 sierpnia 2015 r., SNO 48/15, LEX nr 1808551.

³¹ Wyrok SN z dnia 19 października 2016 r., V KK 250/16, LEX nr 2152411; wyrok SA w Gdańsku z dnia 30 stycznia 2014 r., II AKa 7/14, LEX nr 1439017.

³² Zob. postanowienie SN z dnia 16 października 2018 r., IV KK 414/18, KZS 2019, nr 4, poz. 17.

³³ Wyrok SA w Gdańsku z dnia 6 września 2012 r., II AKa 269/12, Legalis nr 748836; postanowienie SN z dnia 22 września 2016 r., V KK 209/16, LEX nr 2149233.

³⁴ Wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2014 r., III KK 385/13, Legalis nr 998588.

³⁵ Uchwała SN z dnia 30 marca 2012 r., SNO 6/12, LEX nr 1215816.

³⁶ Zob. J. Brzezińska, *Kilka uwag o „wypadku mniejszej...”, op. cit., s. 46–50; P. Lewczyk, Wypadek mniejszej wagi w polskim kodeksie karnym..., op. cit., s. 33; R.A. Stefański, Okoliczności uzasadniające przyjęcie „wypadku mniejszej wagi”, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 12, s. 125 i n.*

PRZEWINIENIE DYSCYPLINARNE MNIEJSZEJ WAGI W ŚWIETLE POSTANOWIEŃ USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

Zbliżona konstrukcja przewinienia dyscyplinarnego do przestępstwa oraz przesłanek przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej do odpowiedzialności karnej³⁷ skłaniają do konstatacji, że delikt dyscyplinarne studenta (z perspektywy oceny jego karygodności) musi m.in. charakteryzować się określonym stopniem społecznej szkodliwości³⁸. Uwzględnienie w drodze analogii art. 1 § 2 k.k. na płaszczyźnie odpowiedzialności dyscyplinarnej oznaczałoby, iż w przypadku, gdy czyn studenta cechowałby się znikomym stopniem społecznej szkodliwości (ustalonym na moment jego popełnienia, a nie na moment późniejszy³⁹), to w konsekwencji nie mógłby on zostać potraktowany w kategoriach przewinienia dyscyplinarnego. W takiej zaś sytuacji (co *verba legis* nie budzi wątpliwości na etapie postępowania wyjaśniającego, a także dyscyplinarnego – art. 320 cyt. ustawy) zastosowanie powinien znaleźć art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.⁴⁰ Wydaje się, iż przepis ten, bazując na wspomnianej analogii, powinien także znaleźć zastosowanie w ramach „uproszczonego” postępowania przed rektorem.

Wobec ostatniej z wyrażonych uwag warto więc podkreślić, że zakwalifikowanie przewinienia dyscyplinarnego jako przewinienia mniejszej wagi może zaktualizować się tylko na gruncie czynów legitymujących się wyższym niż znikomym stopniem społecznej szkodliwości. Innymi słowy – przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi będzie zatem – używając terminologii karnistycznej – uprzywilejowaną postacią przewinienia dyscyplinarnego, czyli *de facto*: „(...) punktem ulokowanym na osi pomiędzy przewinieniami o niemal znikomym stopniu społecznej szkodliwości a przewinieniami, które cechuje wysoki stopień społecznej szkodliwości”⁴¹. Zastanawiając się w tym miejscu także nad tym, jaka powinna być sama metodyka kwalifikowania przewinienia dyscyplinarnego jako przewinienia mniejszej wagi (w sytuacji, gdy rektor tego rodzaju decyzję podejmuje z własnej inicjatywy), można by zaproponować następującą sekwencję ustaleń. W pierwszej kolejności, tj. przed wydaniem rzecznikowi dyscyplinarnemu polecenia wszczęcia postępowania wyjaśniającego, rektor powinien rozważyć: 1) czy zachowanie studenta wypełniło znamiona przewinienia dyscyplinarnego, 2) czy stopień społecznej szkodliwości zarzucanego studentowi czynu nie uzasadnia przyjęcia kwalifikacji tego zachowania jako przewinienia mniejszej wagi (co uzasadniałoby wymierzenie mu przez rektora kary upomnienia), 3) a w razie

³⁷ J.R. Kubiak, J. Kubiak, *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów*, „Przeгляд Sądowy” 1994, nr 4, s. 5.

³⁸ Zob. także wyrok SN z dnia 17 czerwca 2008 r., SNO 46/08, LEX nr 1288909.

³⁹ Zob. wyrok SA w Szczecinie z dnia 23 lutego 2017 r., II AKa 9/17, LEX nr 2295163.

⁴⁰ Zob. w tym zakresie wyrok SA w Szczecinie z dnia 23 lutego 2017 r., II AKa 9/17, LEX nr 2295163.

⁴¹ P. Czarnecki, *Przewinienie dyscyplinarne...*, op. cit., s. 31; zob. także wyrok SN z dnia 30 października 2015 r., IV KK 235/15, LEX nr 1938291; zob. jednak także wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 2013 r., II AKa 104/13, LEX nr 1363253.

stwierdzenia, iż tak nie jest, wydać rzecznikowi dyscyplinarnemu polecenie wszczęcia postępowania wyjaśniającego⁴². Na marginesie warto nadmienić, iż pewne wątpliwości co do „metodyki” postępowania rektora pojawiają się wtedy, gdy z wnioskiem o wymierzenie kary upomnienia zwróci się rzecznik dyscyplinarny, kwalifikując wprost (czego wszak nie można wykluczyć) przewinienie dyscyplinarne studenta jako przewinienie mniejszej wagi. Obowiązujące przepisy nie precyzują czy w tym przypadku rektor powinien weryfikować wniosek rzecznika dyscyplinarnego, jak również tego, czy może on nie zgodzić się z – możliwym – zakwalifikowaniem czynu studenta jako przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi. Z jednej strony można by stwierdzić, że wniosek ten ma w istocie charakter postulatyczny i tym samym ostateczna decyzja w tym zakresie powinna należeć do rektora, na którego polecenie rzecznik dyscyplinarny podejmuje przeciw stosowne czynności (art. 313 ust. 1 cyt. ustawy). Z drugiej, w piśmiennictwie wskazuje się, iż w sytuacji, gdy rektor nie zgadza się z wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego: „(...) dopuszczalne wydaje się, aby (...) polecił innemu rzecznikowi dyscyplinarnemu wszczęcie postępowania wyjaśniającego, przy czym kolejny rzecznik także może ponownie zawnieioskować o nałożenie kary upomnienia”⁴³. Zaproponowane tutaj rozwiązanie nie uwzględnia jednakże sytuacji, gdy na stanowisko rzecznika dyscyplinarnego rektor, w ramach danej uczelni, powołał tylko jedną osobę. *De lege ferenda* za postulowane wypadałoby uznać jednoznaczne uregulowanie tej kwestii.

Zasygnalizowaną już wcześniej konsekwencją dostrzeżenia licznych podobieństw pomiędzy odpowiedzialnością karną a odpowiedzialnością dyscyplinarną pozostaje stwierdzenie, iż w drodze analogii ocena przewinienia dyscyplinarnego jako przewinienia mniejszej wagi wymagałaby uwzględnienia jeszcze innych regulacji Kodeksu karnego. W szczególności nie sposób byłoby pominąć w tej materii konstrukcji wspomnianego art. 115 § 2 k.k., na podstawie którego dokonano by oceny jego społecznej szkodliwości. Powołany przepis, a precyzując zawarte w nim kwantyfikatory, powinny umożliwić ocenę tego, czy za dane przewinienie dyscyplinarne kara upomnienia będzie stanowiła wystarczającą dolegliwość, co w konsekwencji przesądziłoby o zbędności przeprowadzenia sformalizowanego postępowania (wyjaśniającego lub dyscyplinarnego)⁴⁴.

⁴² Zob. w tym zakresie wyrok SN z dnia 21 czerwca 2017 r., II KK 98/17, OSNKW 2017, nr 11, poz. 64.

⁴³ P. Wojciechowski, *Komentarz do art. 313, w: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, red. J. Woźnicki, Warszawa 2019, LEX/el. (dostęp: 22.02.2022).

⁴⁴ W literaturze wskazuje się jednak również, że stosownego uwzględnienia wymagają także okoliczności, które można by zakwalifikować jako obciążające bądź łagodzące – zob. R. Giętkowski, *Rektorskie...*, op. cit., s. 25.

GRANICE REKTORSKIEGO UZNANIA W PRZEDMIOCIE OCENY PRZEWINIENIA DYSCYPLINARNEGO JAKO PRZEWINIENIA MNIEJSZEJ WAGI

Uznanie rektorskie w przedmiocie wymierzenia kary upomnienia za czyn stanowiący *in concreto* przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, polegające na naruszeniu przepisów obowiązujących w uczelni lub uchybieniu godności studenta⁴⁵, nie ma charakteru absolutnego i tym samym trudno je uznać za równoznaczne z dowolnością czy arbitralnością. Oprócz ustawowo wskazanych sytuacji, w których *de facto* skorzystanie z tej kompetencji zostało wyłączone⁴⁶, wypada podkreślić, że na gruncie konkretnego przypadku ocena przewinienia dyscyplinarne jako przewinienia mniejszej wagi jest w istocie zdeterminowana wskazaniem, wynikającymi z art. 115 § 2 k.k. Wobec powyższego należałoby zauważyć, iż rektor nie może pominąć żadnego ze wskazanych w tym przepisie kryteriów, chyba że któreś z nich nie odnosi się do znamion czynu, stanowiącego przewinienie dyscyplinarne⁴⁷. Dokonana ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu powinna przy tym stanowić ocenę całościową a nie zaś sumę ocen cząstkowych takiej czy innej „ujemności”, ustalonej na podstawie kwantyfikatorów wymienionych w powołanym przepisie⁴⁸.

Warto także zaznaczyć, że choć ustawodawca nie zobowiązał rektora (w nad wyraz skromnej regulacji art. 312 ust 1 i 2 cyt. ustawy) do uzasadnienia decyzji w przedmiocie ukarania studenta karą upomnienia, to jednak przedstawienie powodów takiego rozstrzygnięcia wydaje się w pełni postulowane. W orzecznictwie karnistycznym nie bez racji zauważa się, iż: „Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu nie jest wystarczające ogólnikowe powołanie się na stronę przedmiotową i podmiotową czynu zabronionego, ale należy wykazać, jakie to elementy natury podmiotowej i przedmiotowej przemawiają za przyjęciem danego pomiaru stopnia społecznej szkodliwości czynu”⁴⁹. Ograniczenie się zatem wyłącznie do prostej formuły, iż (ujmując przykładowo) student jest winny zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 312 ust. 1 cyt. ustawy zostanie mu wymierzona kara upomnienia, wypada uznać tak za niesatysfakcjonujące, jak i ogólnie za nieprzekonujące stwierdzenie. Stąd też wydaje się, za czym zresztą przemawiają wprost wcześniejsze uwagi, iż odpowiednie zastosowanie powinien znaleźć art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. Przedstawienie, choćby zwięzłego, uzasadnienia w tej materii spełniałoby bowiem doniosłą rolę⁵⁰, skoro *de facto*: wymuszałyby ono

⁴⁵ Zob. postanowienie SN z dnia 30 stycznia 2020 r., II DSI 73/19, LEX nr 3145646.

⁴⁶ Zob. art. 307 ust. 2 oraz art. 312 ust. 3 cyt. ustawy.

⁴⁷ Zob. w tym zakresie wyrok SN z dnia 22 lutego 2018 r., II KK 349/17, LEX nr 2449784.

⁴⁸ Wyrok SN z dnia 6 listopada 2014 r., IV KK 200/14, Legalis nr 1160484.

⁴⁹ Wyrok SA w Warszawie z dnia 10 października 2014 r., II AKa 268/14, Legalis nr 1092984.

⁵⁰ Zob. szeroko R. Broniecka, *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014, s. 54 i n.; J. Mierzwińska-Lorencka, *Uzasadnianie wyroków w sprawach karnych*, w: *Uzasadnienia decyzji stosowania prawa*, red. M. Grochowski, I. Rzucidło-Grochowska, Warszawa 2015, s. 266 i n.; M. Gałęski, K. Leżak, R. Zawłocki, *Uzasadnienia wyroków sądu karnego na urzędowych formularzach. Komentarz. Wzory. Orzecznictwo*, red. R. Zawłocki, Warszawa 2021, s. 13 i n.

samokontrolę oceny rektora, dokumentowałyby argumenty przemawiające za przyjętym rozstrzygnięciem czy też służyłoby jego indywidualnej akceptacji⁵¹. Ponadto sporządzenie wspomnianego uzasadnienia wypadałoby uznać jako istotne z perspektywy regulacji art. 312 ust. 2 cyt. ustawy, w której przewidziano, że student ukarany przez rektora karą upomnienia jest uprawniony do wniesienia odwołania do komisji dyscyplinarnej. W kontekście tej regulacji wypada zaś nadmienić, że ustawodawca, nie konkretyzując wprawdzie tego, czy komisja dyscyplinarna działa tutaj jako organ drugiej instancji (co może rodzić rozbieżności w praktyce⁵²), wskazał jedynie, iż odwołanie takie wnosi się w zawitym (nieprzekraczalnym) terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o ukaraniu, a komisja dyscyplinarna może w tym przypadku wymierzyć studentowi tylko karę upomnienia (co z kolei stanowi przejaw realizacji zakazu *reformationis in peius*). Wydaje się przy tym, że powodem wniesienia odwołania może okazać się nie tylko niedopełnienie przez rektora ustawowego wymogu, w postaci wysłuchania studenta (lub jego obrońcy)⁵³ przed wymierzeniem mu kary upomnienia – art. 312 ust. 1 cyt. ustawy⁵⁴. Prawo odwołania się do komisji dyscyplinarnej powinno bowiem gwarantować studentowi nie tylko zweryfikowanie samego proceduralnego trybu ukarania, lecz także jego merytorycznej zasadności. Stąd też trzeba by dopowiedzieć, że doniosła rola w tym zakresie przypada prawidłowej ocenie stopnia społecznej szkodliwości popełnionego deliktu dyscyplinarnego, która usprawiedliwiłaby przyjęcie konstrukcji przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi. Wobec powyższego stwierdzenia należy zaznaczyć, że ewentualne czy potencjalne uchybienia przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu mogłyby – używając terminologii karnoprosesowej – przybierać dwojaką postać: wadliwości materialnej bądź formalnej⁵⁵. „Błąd co do prawa materialnego występuje wówczas, gdy przy ocenie stopnia karygodności czynu pominięto okoliczności (lub okoliczność) wymienione w art. 115 § 2 k.k. lub wzięto pod uwagę okoliczności (lub okoliczność) niewyszczególnione w tym przepisie. Błąd w ustaleniach faktycznych występuje natomiast wtedy, gdy okolicznościom z art. 115

⁵¹ Zob. w tym zakresie poglądy, w świetle których starano się wskazać funkcje, jakie spełnia pisemne uzasadnienie wyroków w sprawach karnych; zob. m.in. wyrok SN z dnia 28 maja 2013 r., II KK 308/12, LEX nr 1319257.

⁵² A. Gutkowska, *Upomnienie rektorskie...*, op. cit., s. 166–167. Należy zgodzić się z poglądem autorki, iż komisja dyscyplinarna, rozpatrująca odwołanie studenta od wymierzonej mu przez rektora kary upomnienia, działa jako organ odwoławczy. „Przyznanie ukaranemu prawa do odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej byłoby – jak zauważa A. Gutkowska – *de facto* przyznaniem dodatkowej instancji kontrolnej”. Za takim kierunkiem wykładni przemawia także treść regulacji art. 317 cyt. ustawy.

⁵³ Użycie alternatywy „lub” pozwala stwierdzić, że dopuszczalne i jednocześnie wystarczające jest wysłuchanie samego studenta bądź samego obrońcy.

⁵⁴ W piśmiennictwie zwraca się jednak uwagę, że tego obowiązku nie będzie naruszać powierzenie tego zadania przez rektora innej osobie. Podkreśla się także, że najistotniejsze jest w tej materii, aby rektor stworzył samą możliwość studentowi (lub jego obrońcy) złożenia „wyjaśnień” – zob. P. Wojciechowski, *Komentarz do art. 312*, w: *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, red. J. Woźnicki, Warszawa 2019, LEX/el. (dostęp: 22.02.2022).

⁵⁵ Postanowienie SN z dnia 19 września 2007 r., III KK 111/07, LEX nr 340579.

§ 2 k.k. przydano zbyt dużą lub zbyt małą rangę⁵⁶. Nieakceptowalna pozostawałaby zatem taka subsumpcja, która byłaby obarczona ograniczeniem podstawy rozstrzygnięcia albo nadmiernym jej rozszerzeniem⁵⁷. W konsekwencji nasuwa się spostrzeżenie (uwzględniając zamknięty katalog kwantyfikatorów, przewidzianych w art. 115 § 2 k.k.), że ani przypadkowość/incydentalność czynu, ani nawet naprawienie wyrządzonej nim szkody nie mogą zostać uznane za okoliczności wpływające na ocenę społecznej szkodliwości, o której mowa w powołanym przepisie⁵⁸. Jako równie niedopuszczalne wypadałoby także potraktować przypadki niedoceny pewnych okoliczności, relewantnych przy ustaleniu przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, oraz sytuacji przesadnego akcentowania jednego z nich, np. motywacji studenta, która następnie w zbyt dalece idącym zakresie usprawiedliwiałaby jego ogólnie naganne zachowanie⁵⁹.

Na kanwie niniejszych ustaleń warto jednak w tym miejscu zaznaczyć, że o ile – jak już starano się zasygnalizować – ukarany student może *verba legis* kwestionować przed komisją dyscyplinarną rozstrzygnięcie rektora (podnosząc przykładowo, że jego czyn nie jest w ogóle społecznie szkodliwy bądź też społeczna szkodliwość jest znikoma), o tyle cytowana ustawa nie przewiduje możliwości zaskarżenia decyzji rektora przez rzecznika dyscyplinarnego (ani *de facto* nawet powiadomienia rzecznika dyscyplinarnego o samym jej wydaniu). Także i sam rektor nie ma możliwości ani cofnięcia decyzji o ukaraniu studenta karą upomnienia, ani wniesienia odwołania od własnej decyzji, co przykładowo ujmując, mogłoby znaleźć odzwierciedlenie wtedy, gdy po wymierzeniu studentowi kary upomnienia uznałby, że jednak nieprawidłowo zakwalifikował zarzucany mu czyn jako przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi.

UWAGI KOŃCOWE

Przeprowadzone rozważania skłaniają *in genere* do pesymistycznego wniosku, że obowiązująca regulacja kary upomnienia wymierzanej studentowi przez rektora za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi wymaga niezbędnej interwencji ustawodawcy. Konieczne (zwłaszcza dla wyeliminowania niepotrzebnych antynomii) wydaje się wyraźne przesądzenie charakteru prawnego zarówno kary upomnienia wymierzanej studentowi przez rektora, jak i samej jego „decyzji” procesowej w tym zakresie. Jako postulowane należy ocenić także jednoznaczne wskazanie, czy w „uproszczonym” postępowaniu przed rektorem odpowiednie zastosowanie

⁵⁶ Postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2017 r., III KK 118/17, LEX nr 2350659. Zastrzec jednak w tym miejscu należy, że wszystkich spośród wymienionych przez ustawodawcę w art. 115 § 2 k.k. okoliczności nie można zawsze ujmować kumulatywnie, albowiem – z natury rzeczy – nie zawsze zaktualizują się one jednocześnie. Ponadto (jak już starano się wcześniej podkreślić) wymienione w tym przepisie okoliczności mogą wpływać na ocenę stopnia społecznej szkodliwości określonego zachowania tylko wtedy, gdy w danym przypadku wystąpią.

⁵⁷ Wyrok SN z dnia 14 listopada 1997 r., V KKN 4/97, OSNKW 1998, nr 3–4, poz. 17.

⁵⁸ Postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2017 r., III KK 118/17, LEX nr 2350659.

⁵⁹ Postanowienie SN z dnia 5 października 2001 r., III KKN 530/99, LEX nr 51937.

powinny znaleźć przepisy Kodeksu karnego oraz Kodeksu postępowania karnego. Poza dyskusją pozostaje bowiem, że dostrzeżona nieprecyzyjność obowiązujących rozwiązań sprzyja zarówno ogólnemu poczuciu niepewności prawnej, jak i nieakceptowalnej arbitralności interpretacyjnej, która nieuchronnie będzie prowadzić do rozbieżności w procesie stosowania analizowanych przepisów. Taki zaś stan rzeczy wydaje się szczególnie wątpliwy ze względów natury gwarancyjnej.

BIBLIOGRAFIA

- Andrejew I., *Polskie prawo karne w zarysie*, Warszawa 1983.
- Banasik K., *Kara upomnienia za przewinienia dyscyplinarne nauczycieli akademickich*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020, nr 7–8.
- Banasik K., *Typ uprzywilejowany czynu zabronionego*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 9.
- Bocheńska A., *Uprawnienia rektora w związku z postępowaniem dyscyplinarnym wobec nauczyciela akademickiego*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2020, nr 1.
- Bojarski T., *Odmiany podstawowych typów przestępstw w prawie polskim*, Warszawa 1982.
- Broniecka R., *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014.
- Brzezińska J., *Kilka uwag o „wypadku mniejszej wagi”*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2014, t. XXXI.
- Brzezińska J., *Struktura zmodyfikowanych typów przestępstw. Analiza teoretyczna*, Warszawa 2020.
- Buchała K., *Glosa do wyroku SN z dnia 9 października 1996 r.*, V KKN 79/96, „Państwo i Prawo” 1997, nr 9.
- Czarnecki P., *Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Warszawa 2013.
- Czarnecki P., *Przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi w prawie polskim*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2017, nr 1.
- Czarnecki P., *Stosowanie kodeksu karnego w postępowaniach dyscyplinarnych*, „Państwo i Prawo” 2017, nr 10.
- Daniel P., *Pojęcie, cechy organu oraz reprezentacja organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi*, w: P. Daniel, F. Geburczyk, J. Szuma, *Organ administracji publicznej w postępowaniu sądownoadministracyjnym*, Warszawa 2018.
- Dudka K., *Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariuszy*, „Rejent” 2010, nr 3.
- Dudka K., *Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz zakres stosowania przepisów k.p.k. w postępowaniu dyscyplinarnym wobec nauczycieli akademickich*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2007, nr 9.
- Gałęski M., Leżak K., Zawłocki R., *Uzasadnienia wyroków sądu karnego na urzędowych formularzach. Komentarz. Wzory. Orzecznictwo*, red. R. Zawłocki, Warszawa 2021.
- Giętkowski R., *Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013.
- Giętkowski R., *Rektorskie upomnienie*, „Forum Prawnicze” 2021, nr 6.
- Gutkowska A., *Upomnienie rektorskie – kara dyscyplinarna czy porządkowa? Problemy na tle dwuinstancyjności postępowania*, „Studia Iuridica” 2020, t. 84.
- Kubiak J.R., Kubiak J., *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów*, „Przegląd Sądowy” 1994, nr 4.
- Lewczyk P., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r.*, II KK 79/08, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2010, nr 3.

- Lewczyk P., *Wypadek mniejszej wagi w polskim kodeksie karnym (uwagi de lege lata i postulaty de lege ferenda)*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 7–8.
- Mierzińska-Lorencka J., *Uzasadnianie wyroków w sprawach karnych*, w: *Uzasadnienia decyzji stosowania prawa*, red. M. Grochowski, I. Rzucidło-Grochowska, Warszawa 2015.
- Stefański R.A., *Okoliczności uzasadniające przyjęcie „wypadku mniejszej wagi”*, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 12.
- Wojciechowski P., *Komentarz do art. 312*, w: *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, red. J. Woźnicki, Warszawa 2019, LEX/el.
- Wojciechowski P., *Komentarz do art. 313*, w: *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, red. J. Woźnicki, Warszawa 2019, LEX/el.

REKTORSKIE UZNANIE CZYNU STUDENTA JAKO PRZEWINIENIA DYSCYPLINARNEGO MNIEJSZEJ WAGI

Streszczenie

Celem artykułu jest zwrócenie uwagi na wybrane problemy, w tym na niedoskonałości legislacyjne oraz potencjalne rozbieżności interpretacyjne, jakie generuje aktualne ujęcie kary upomnienia, wymierzonej studentowi przez rektora za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi. Wykorzystując formalno-dogmatyczną metodę analiz, przeprowadzone rozważania skłaniają do wniosku, że *de lege ferenda* należałoby postulować wyraźne przesądzenie przez ustawodawcę już samego charakteru prawnego kary upomnienia, a także „decyzji” procesowej rektora w przedmiocie jej wymierzenia. Z dokonanych ustaleń wynika też, że uznanie rektorskie w przedmiocie wymierzenia kary upomnienia za czyn stanowiący *in concreto* przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi nie ma charakteru absolutnego i tym samym trudno je uznać za równoznaczne z dowolnością czy arbitralnością. W drodze analogii należy bowiem przyjąć, że przy kwalifikowaniu przewinienia dyscyplinarne jako przewinienia mniejszej wagi doniosła rola przypadku odwołaniu się zarówno do treści art. 1 § 2 k.k., jak i do postanowień art. 115 § 2 k.k. W konsekwencji wypadałoby również zaznaczyć, iż dla objaśnienia istoty przewinienia dyscyplinarne mniejszej wagi doniosłe znaczenie posiada dotychczasowy dorobek doktryny oraz orzecznictwa karnistycznego, w którym starano się objaśnić sens „wypadku mniejszej wagi”.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność dyscyplinarna studentów, postępowanie w sprawach dyscyplinarnych studentów, przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, kara upomnienia

RECTOR'S DECISION CONCERNING THE RECOGNITION OF A STUDENT'S ACT AS A LESSER DISCIPLINARY BREACH

Summary

The article aims to draw attention to selected issues, inter alia imperfect legal solutions and potential interpretational discrepancies, generated by the present spin on the penalty of admonishment imposed on students by a rector for a lesser disciplinary breach of rules and regulations. The analysis conducted with the use of the formal-dogmatic method leads to a conclusion that *de lege ferenda* the legislator should clearly determine the legal character of the penalty of admonishment, as well as a rector's procedural 'decision' on its imposition.

The findings also indicate that a rector's decision to impose a penalty of admonishment for a student's act recognised in concerto as a lesser disciplinary breach of rules and regulations is not absolute in nature and, thus, it is difficult to treat it as a discretionary or arbitrary one. Analogically, it should be assumed that while classifying a disciplinary breach of rules and regulations as a lesser breach of law, it is of extraordinary importance to refer to the content of Article 1 § 2 CC and the provisions of Article 115 § 2 CC. As a result, it should also be indicated that what is especially important in order to explain the essence of a lesser disciplinary breach of rules and regulations is the output of the doctrine as well as penal case law, which tries to explain a concept of a 'lesser offence'.

Key words: disciplinary liability of students, disciplinary proceedings concerning students, lesser breach of rules and regulations, penalty of admonishment

Cytuj jako: Kania-Chręga A., *Rektorskie uznanie czynu studenta jako przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi*, „Ius Novum” 2022 (16) nr 1, s. 102–116. DOI: 10.26399/iusnovum.v16.1.2022.6/a.kania-chręga

Cite as: Kania-Chręga A. (2022) 'Rector's decision concerning the recognition of a student's act as a lesser disciplinary breach of rules and regulations'. *Ius Novum* (Vol. 16) 1, 102–116. DOI: 10.26399/iusnovum.v16.1.2022.6/a.kania-chręga